

Vragen en opmerkingen Kadernota 2020 Valkenburg a/d Geul

Compliment voor de aanpak van het college en serieuze uitwerking scenario's, er is bewust nagedacht over kans en mogelijke impact van de financiële risico's waarmee de gemeente de komende jaren geconfronteerd zal worden.

Een vraag vooraf:

Door de VVD is op 14 maart 2020 een artikel 32 brief ingediend met betrekking tot uitstel van betaling van lokale lasten voor ondernemers.

Op 25 maart 2020 werden wij geïnformeerd middels raadsinformatiebulletin 20.21 dat er inderdaad lokale maatregelen werden genomen, onder andere uitstel van betaling precario-belasting 2020, reclamebelasting 2020, vermakelijkhedenretributie, marktgelden 2020, BIZ, uitstel toeristenbelasting etc.

Op 8 mei 2020 hebben wij intern binnen de gemeentelijke organisatie nog vragen en suggesties ingediend. Er zouden nog raadsnota's volgen met betrekking tot de lasten voor ondernemers.

In het presidium-overleg van 15 mei 2020 is gesproken over corona-maatregelen die nog in het college dienden vastgesteld te worden voordat deze aan de raad voorgelegd konden worden, met als bijlage de concept raadsnota's. Op 19 mei 2020 is in het college met betrekking tot de corona-maatregelen besloten "om een en ander nader uit te werken en besluitvorming door de gemeenteraad voor te bereiden. Deze raadsvoorstellen zullen worden betrokken bij de kadernota."

Vraag: worden deze raadsvoorstellen nog gecompliceerd voor de raadsvergadering van 6 juli 2020? Een en ander kan pas worden uitgevoerd als de raad akkoord is. Wij zien deze raadsvoorstellen graag tegemoet.

Het college heeft in haar vergadering van 19 mei 2020 een drietal besluiten genomen over financiële maatregelen rondom Corona, onder voorbehoud van goedkeuring door de raad. Deze goedkeuring bestaat uit twee onderdelen. Het eerste onderdeel betreft het budgetrecht van de raad. Uw raad dient formeel de financiële middelen beschikbaar te stellen. In dit eerste onderdeel wordt voorzien met het vaststellen van de kadernota. Direct aansluitend daarop zal het college starten met de uitvoering van de voorstellen.

Het tweede onderdeel waarvoor uw raad om besluitvorming wordt gevraagd heeft betrekking op de rechtmatigheid van de genomen maatregelen. Door diverse gemeentelijke belastingen niet, of voor een lager bedrag, in rekening te brengen wijken wij af van diverse belastingverordeningen 2020 zoals die door uw raad zijn vastgesteld op 5 november 2019. Dit tweede onderdeel vraagt om een zorgvuldige (belasting-)technische uitwerking. Een gevolg daarvan kan zijn dat wij uw raad vragen om de betreffende belastingverordening, met teruggewerkende kracht, aan te passen. Het kan ook zijn dat wij langs een andere weg uitvoering kunnen geven aan het genomen besluit, binnen de vastgestelde beleidskaders.

Omdat wij het niet wenselijk achten om de ondernemers, verenigingen en instellingen en daarmee de burgers van onze gemeente al te lang hierop te laten wachten, kiezen wij ervoor om niet te wachten met de praktische uitvoering tot dit volledig juridisch is dichtgetimmerd.

De afronding van het tweede onderdeel staat gepland voor het najaar van 2020.

Dan nu de kadernota zelf.

1. Onzekere factoren kunnen significante impact hebben op de financiële cijfers:
 - a. Wat wordt het financiële resultaat 2020?
 - b. Welk crisis-scenario is het meest realistisch voor de komende jaren?
 - c. Wat wordt de definitieve invulling van de Polfermolen?
 - d. Wat wordt de korting op de uitkering (incl. soc. domein) uit het gemeentefonds voor kleine gemeenten (< 20.000 inwoners) en wanneer wordt deze bekend gemaakt?
 - e. Hoe hoog worden de algemene uitkeringen uit het gemeentefonds (uitkomsten mei- en septembercirculaire)?
 - f. Hoe hoog wordt de tegemoetkoming vanuit het rijk voor de gedeerde gemeente-inkomsten tijdens Corona-crisis?

Met zoveel onzekerheden en vraagtekens is het vrijwel onmogelijk om op dit moment een realistische verwachting voor de naaste toekomst te geven.

Het maximaal haalbare is om in dit stadium proces- en procedure-afspraken te maken. Politieke voorkeuren worden hierdoor ondergeschikt aan de realiteit.

2. Gekozen scenario's:
 - A: economisch herstel in 2021
 - B: normalisatie pas in 2022
 - C: structurele impact Corona-crisis op gemeentelijke financiën zijn stuk voor stuk realistische scenario's.

De voorspellingen m.b.t. een spoedig herstel van de economie van vooraanstaande economen zijn redelijk pessimistisch. Het herstel van de financiële crisis (start 2008) heeft jaren geduurd. Ook de maatschappelijke discussies rond ongelijkheid, klimaat (CO2), solidariteit (in Europa) en noodzakelijke omvormingen (oplopende schulden en begrotingstekorten) zullen een spoedig economisch herstel vertragen. Zeker is, als er een tweede golf aankomt met een hernieuwde lock-down, dat de impact op de wereldeconomie desastreus zal zijn en de effecten nog jaren voelbaar zullen zijn. Op grond van deze ontwikkelingen zou ons advies op dit moment zijn om van het meest sombere scenario (C) uit te gaan.

Wij nemen kennis van uw advies en zullen dit meewegen in de definitieve keuze zoals die uiterlijk 31 augustus 2020 zullen maken (cf. voorstel in de kadernota).

3. Het is een prima gedachte van het college om een nieuwe bestemmingsreserve "Bestemmingsreserve financiële gevolgen Corona-crisis" te vormen. Hierdoor creëer je nu reeds financiële ruimte om tijdig noodzakelijke maatregelen te kunnen treffen.

Vorming van deze reserve via:

a. de winstbestemming 2019:	€ 2,2 mln.
b. overheveling uit de algemene dekkingsreserve	€ 1,0 mln.
c. aanwending onvoorzien	€ 0,2 mln.
Totaal	€ 3,4 mln.

is prima.

Wij vragen wel aandacht voor de hierdoor beperkte ruimte voor het investeringsprogramma.

In het meest sombere scenario zal dit bedrag niet voldoende zijn om alle financiële risico's af te dekken.

Het verstrekken van mandaat aan het college (tot een maximum van € 250.000), lijkt ons alleszins redelijk gelet op de noodzakelijke snelheid van bepaalde acties en de mogelijke vertraging van dit proces via de gebruikelijke route via de raad.

Wel uiteraard verantwoording achteraf door het college aan de raad.

Ook de formele goedkeuring door de raad van de door het college voorgestelde "Corona-maatregelen" is volgens ons helder en aannemelijk.

Wij zouden graag een uitleg krijgen waarom er niet voor is gekozen om € 1,0 mln te putten uit de strategische reserve. Dan kan de algemene dekkingsreserve in tact blijven voor de uitvoering van de plannen die er al zijn.

Conform de concept jaarstukken 2019 bedraagt het saldo ultimo 2019:

- *Algemene Dekkingsreserve* € 13.283.732,-
- *Investeringsreserve strategische projecten* € 1.700.000,-

Binnen het saldo van € 13,2 miljoen in de Algemene Dekkingsreserve is er een gedeelte van circa € 2,6 miljoen opgenomen dat niet direct te koppelen is aan concrete plannen. Voor dit gedeelte kan worden gesteld dat de Algemene Dekkingsreserve in de praktijk is ingezet als een Algemene Reserve. Het bedrag van € 1 miljoen wordt onttrokken aan deze € 2,6 miljoen.

Op deze wijze kan de strategische reserve ook voor dat doel worden behouden, in ieder geval voor dit moment. Wij kunnen niet uitsluiten dat wij bij het opstellen van de begroting 2021 ook naar deze middelen moeten kijken om een sluitende begroting aan uw raad te kunnen presenteren.

Nb. Het bedrag van "aanwending onvoorzien" is niet € 0,2 miljoen, maar € 0,1 miljoen. Het totaal conform uw overzicht wordt daarmee € 3,3 miljoen (€ 3.256.000,-).

4. De meeste voorgestelde punten per programma spreken voor zich en behoeven nauwelijks verdere toelichting.
 - a. Wij hebben wel aandacht voor de totstandkoming van het accommodatiebeleid. Hier blijft het college nog redelijk vaag over. We hebben het over de concrete invulling van het accommodatiebeleid. Kunt u al enig licht schijnen over de consequenties van het accommodatiebeleid op de begroting?

Op dit moment nog niet. Wij verwachten in het najaar van 2020 aan uw raad een S&A beleidsnota in steigers te kunnen voorleggen met verschillende opties, zodat uw raad daarin voor de programmabegroting een keuze kan maken.

- b. Voor wat betreft het sociale domein (met name WMO en Jeugdzorg) is het opvallend dat heel veel gemeenten (ook in het heuvelland) grote zorgen hebben over de reeds bestaande tekorten en dreigende tekorten voor 2020 en latere jaren. De uitkeringen uit het gemeentefonds zijn volstrekt ontoereikend om deze continu stijgende uitgaven op te kunnen vangen waardoor er op niet wettelijke taken moet worden bezuinigd. Valkenburg schijnt hier ogenschijnlijk (nog) geen last van te hebben. In ieder geval niet in 2019 en voor 2020 en latere jaren wordt door het college nog niet aan de bel getrokken. Ons is niet geheel duidelijk waarom Valkenburg het ten opzichte van andere gemeenten zo “goed” doet. Is dit toevallig (samenstelling van de bevolking) of is dit een gevolg van bewust beleid?

De redenen dat onze gemeente minder grote tekorten heeft in het sociale domein zijn divers.

De problematiek in de jeugdzorg is in onze gemeente in verhouding tot bepaalde andere gemeenten in Zuid-Limburg minder, waardoor minder aanspraak wordt gemaakt op jeugdzorg en bijgevolg de kosten lager zijn.

Er zijn andere beleidskeuzes gemaakt in onze gemeente:

- Er is gekozen om de taken binnen het Sociaal Domein integraal te benaderen en niet op te splitsen naar Wmo, Jeugdzorg, Participatie enz.*
 - In 2015 is een reserve Sociaal Domein gevormd ter dekking van eventuele tekorten.*
 - De toegangsmedewerkers Jeugd krijgen de ruimte om maatwerk voorzieningen te realiseren. Deze maatwerkvoorzieningen blijken vaak goedkoper te zijn dan reguliere jeugdhulp.*
 - Onze gemeente kent goed functionerende voorliggende voorzieningen, zoals ondersteuning Mee en de Praktijk Ondersteuner Huisartsen Kind en Gezin, de huiskamers, meer bewegen voor ouderen, Maatschappelijk Werk etc.*
- c. Interessant is de voorgenomen externe organisatiescan. Aan de hand daarvan zal duidelijk zijn hoe de dienstverleningsnorm na 1 jaar op peil gehouden kan worden. Tevens zullen de uitkomsten van dat onderzoek worden gebruikt om mede richting te geven aan de vraag welke (regionale) samenwerkingsvormen gewenst en/of noodzakelijk zijn. Wordt de (volledige) raad betrokken bij de opdrachtformulering? Zo nee, waarom niet?

Wij stellen voor om een begeleidingsgroep vanuit de raad te formeren om de onderzoeksvraag te formuleren. Graag uw reactie.

Naar aanleiding van bespreking met de fractievoorzitters van de nota Doorontwikkeling KCC is vanuit de fractievoorzitters aangegeven dat een externe toets op kwaliteit en noodzaak van de formatieuitbreiding bij het KCC gewenst was. Hierop is vanuit de gemeentesecretaris/algemeen directeur aangegeven dit een goed idee te vinden, maar dat deze organisatiescan breder dan alleen team KCC ingestoken zou moeten worden, daar er meerdere knelpunten in de organisatie, ook bij andere teams, vermoed zijn. Vanuit de fractievoorzitters is voorts de suggestie gedaan om dit ook in het licht van eventuele regionale samenwerkingsvormen te bezien. Deze suggestie is door het college overgenomen.

Het betreft hier een organisatiescan van de organisatie gedaan door een externe partij. De bedoeling is om primair meer inzicht te krijgen in de organisatie, meer specifiek in de knelpunten van formatieomvang, formatiekwaliteit en aansturing.

Omdat het hier primair bedrijfsvoeringsaspecten betreft is het wat ons betreft een collegeaangelegenheid. Uiteraard zullen wij de fractievoorzitters informeren over de resultaten en daarna bezien of er raadsvoorstellen dienen te worden uitgewerkt.

Daarnaast, voor zover er op grond van de primaire onderzoeksvraag iets gezegd kan worden over eventuele regionale samenwerkingsvormen, kan worden bezien of en welke samenwerkingsvormen het verdienen om nader uitgewerkt te worden. Indien dat het geval zou zijn, dan worden ook deze voorstellen aan uw raad voorgelegd, maar dat is vooralsnog niet aan de orde. Voorop staat dat de uitkomsten van de scan met u gedeeld en besproken zullen worden, ook maar niet alleen in het kader van de dienstverleningsnorm KCC en wordt voting van budget voor het onderzoek aan u in een separaat voorstel voorgelegd.

- d. Ons is ter ore gekomen dat volgens de kadernota Meerssen met de Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs is afgesproken dat de sluiting van de Stella Maris locatie Valkenburg een jaar later dan contractueel is afgesproken zal plaatsvinden en leerlingen niet in twee maar in drie fases worden overgeheveld. De in de kadernota Valkenburg genoemde hierdoor gemiste jaarlijkse opbrengsten ter hoogte van € 353.000 zullen dus vanaf 2022 in drie jaar (afhankelijk van het aantal overgeheveldde leerlingen) in de meerjarenbegroting moeten worden verwerkt.

De Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs heeft ons schriftelijk laten weten het Stella Maris Valkenburg per 1 augustus 2021 wordt gesloten. U heeft een afschrift van deze brief ontvangen. Vanaf augustus 2019 zijn jaarlijks leerlingen in fases overgeheveld van Valkenburg naar Meerssen. Sluiting per 1 augustus 2021 betekent dat overheveling in 3 fases heeft plaatsgevonden. Er is geen aanleiding om aan te nemen dat sluiting pas in 2022 zal plaats vinden.

De verwarring hierover is waarschijnlijk ontstaan doordat de gemeente Meerssen in eerste instantie is uitgegaan van volledige overheveling per schooljaar 2020 / 2021 en dus sluiting van de locatie in onze gemeente per 1 augustus 2020. Nadere informatie vanuit Meerssen is onder andere te vinden in de Raadsinformatiebrief (van de gemeente Meerssen) van 3 juli 2019, met het onderwerp "Unilocatie Stella Maris College".

5. Zoals reeds aangegeven onder punt 2 is het, gegeven de grote onzekerheden, op dit moment vrijwel onmogelijk om een realistische verwachting voor de naaste toekomst af te geven.
Stel dat we daadwerkelijk afstevenen op een tekort van 6 miljoen euro. Hoe zal dat gedekt worden?

De "bestemmingsreserve financiële gevolgen Corona (COVID-19)" heeft (indien uw raad akkoord gaat met de voorstellen) een beginsaldo van € 3.256.000,-. Daarnaast stellen wij in de kadernota voor om de egalisatiereserve parkeerexploitatie aan te spreken.

Het saldo van die reserve, conform de jaarstukken 2019, bedraagt (ultimo 2019 / afgerond) € 2.270.000,-. In totaal wordt daarmee dus de dekking geformaliseerd voor een maximaal bedrag van € 5.526.000,-.

Hierbij is nog geen rekening gehouden met de financiële compensatie vanuit de Rijksoverheid. Mocht alsnog blijken dat dit alles ontoereikend is, dan zullen wij aanvullende dekkingsvoorstellen aan uw raad presenteren.

Vragen en opmerkingen Concept jaarstukken 2019 Valkenburg a/d Geul

1. Speerpunt 15 "Ontwikkelen visie en uitvoeren masterplan toerisme en horeca"
Pag. 19 *Nieuwe fase economische samenwerking Zuid Limburg*
De economische samenwerking in Zuid-Limburg zal een nieuwe opzet krijgen, met een sterkere betrokkenheid van de kleine en middelgrote gemeenten. Hiermee is jaarlijks een bedrag gemoeid van € 6,- per inwoner, dus afgerond € 100.000,-. Daarbij wordt uitgegaan van deelname van alle Zuid-Limburgse gemeenten.
Meerssen is al afgehaakt, wat zijn de consequenties als meerdere gemeenten gaan afhaken?

Op het moment is ESZL nog steeds een actief gremium. Aangezien in de afgelopen jaren voldoende financiële buffer is opgebouwd, heeft de organisatie ESZL besloten dat over 2019 en 2020 geen bijdrage van de gemeenten wordt gevraagd. Hoe ESZL zich naar de toekomst zal ontwikkelen, is nu nog niet duidelijk. Uw raad heeft overigens besloten tot een financiële bijdrage van € 4,00 per inwoner voor regionale samenwerking. Dit behelst niet alleen ESZL, maar bijvoorbeeld ook de economische samenwerking in het Middengebied. Als gemeente hebben wij onszelf het recht voorbehouden om per project te bezien of wij 'instappen'.

2. Programma Algemene taakvelden Pag.66
Met name op overhead wordt per saldo (baten/lasten) veel minder uitgegeven dan begroot (€ 0,8 mln.) Dit wordt o.a. veroorzaakt door lagere afschrijvingskosten (€125.000?); lagere kosten automatisering (€ 167.000?); lager rentekosten (€ 231.000). Deze posten hebben voornamelijk betrekking op een andere systematiek (deel als gevolg van de nieuwe regelgeving (BBV)).
Heeft dit alleen maar tot een verschuiving geleid (lagere kosten overhead, hogere kosten bij de programma's)?

Alleen de doorbelasting van de rentekosten heeft geleid tot een verschuiving tussen de overhead en de programma's. Het voordelige resultaat op de afschrijvingskosten hangt samen met een aantal investeringen die (deels) zijn doorgeschoven, de lagere automatiseringskosten hebben voornamelijk betrekking op een projectbudget, waarvan de middelen zijn doorgeschoven naar het jaar 2020.

3. Taakveld 0.8 Overige baten en lasten (pag. 80)
De taakstelling op het sociaal domein is door diverse ontwikkelingen gewijzigd van een aanvankelijk positief saldo van € 111.802,- naar een negatief saldo van € 388.067,- bij de samenstelling van de najaarsnota. De realisatiecijfers van het sociaal domein laten een voordelig saldo zien van € 264.014,-, waardoor uiteindelijk, conform raadsbesluit, een bedrag van € 124.053,- is onttrokken aan de egaliseringsreserve sociaal domein.
De onttrekking aan de egaliseringsreserve sociaal domein is niet duidelijk als er sprake is van een voordelig saldo?

Er is sprake van een nadelig saldo van € 124.053,- (plus € 264.014,- minus € 388.067,-), vandaar de onttrekking aan de egaliseringsreserve sociaal domein.

4. Weerstandsvermogen en risicobeheersing (pag. 94)
Niet duidelijk is hoe het weerstandscapaciteitsbedrag wordt berekend in relatie tot het maximale schadebedrag en de risicoscore (kans x impact)?

Voor een nadere verduidelijk kan het volgende schema worden weergegeven:

<i>Risico-score (kans x impact)</i>	<i>Kans van voordoen (kanspunten)</i>	<i>Categorie schadebedrag (gevolgpunten)</i>	<i>Weerstandscapaciteitsbedrag</i>
5	5 (= 90%)	1 (< 0,1% totale lasten)-> 25%	90% x 25% x maximale schadebedrag
9	3 (= 50%)	3 (tussen 0,1% - 0,5% totale lasten)-> 25%	50% x 25% x maximale schadebedrag
15	3 (= 50%)	5 (> 0,5% totale lasten)-> 100%	50% x 100% x maximale schadebedrag
25	5 (= 90%)	5 (> 0,5% totale lasten)-> 100%	90% x 100% x maximale schadebedrag

Ter verduidelijk, het eerst omschreven risico van extreme weersomstandigheden (tabel pagina 92) met een maximaal schadebedrag van € 50.000,-. De risico-score bedraagt 9, hetgeen zich vertaald in een weerstandscapaciteitsbedrag van 50% x 25% x € 50.000,- is € 6.250,-.

Automatisering en informatisering (pag.108)

Gelet op de risico's die zich onlangs hebben voorgedaan (hack Universiteit Maastricht), lijkt het zinvol om een deskundig bureau (externe accountant of meer gespecialiseerd bureau) een onderzoek te laten doen naar de risico's rond de software, IT-infrastructuur (inclusief datacommunicatie), informatiebeveiliging en de IT-beheerorganisatie.

Een en ander valt niet onder de jaarlijkse opdracht inzake de controle op de jaarrekening aan de externe accountant.

Informatiebeveiliging / cybersecurity hebben uiteraard onze aandacht. Er zijn ontwikkelingen die onze kwetsbaarheden moeten verminderen, denk aan SAAS (Software as a Service)-oplossingen, GGI (Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur)-Veilig en GGI-Netwerk (beide van VNG Realisatie). 100% Veiligheid bestaat helaas niet, hetgeen betekent dat we moeten doen wat we kunnen doen om de veiligheid "op peil" te houden dan wel te brengen. Hierbij is van belang dat aandacht voor veiligheid een continue proces is. Het laten uitvoeren van een onderzoek zou dan ook aangevuld moeten worden met een structureel vervolgonderzoek.

Wij nemen deel aan het project GGI-Veilig: Het verhogen van de digitale weerbaarheid van gemeenten. In dat project zijn ook al partijen geselecteerd waarbij diensten afgenomen kunnen worden.

We zullen in de tweede helft van dit jaar met VNG Realisatie bespreken welke diensten op het gebied van "security expertise services" worden afgenomen.